

GENERALINIS SEKRETORIATAS

EUROPOS TARYBA

ŽMOGAUS TEISIŲ IR TEISĖS REIKALŲ GENERALINIS DIREKTORATAS

EUROPOS VEIKSMINGO TEISINGUMO KOMISIJOS (CEPEJ) SEKRETORIATAS

2009 m. kovo 20 d., Strasbūras

**MEMORANDUMAS
CEPEJ narėms
DĖL CEPEJ IR EUROPOS SAJUNGOS BENDRADARBIAVIMO TEISINGUMO
VERTINIMO SRITYJE**

Rengiant Stokholmo programą, kuri apibrėš būsimus Europos Sąjungos prioritetus „teisingumo, laisvių ir apsaugos“ srityje, aptariamas Europos valstybių teisingumo sistemų, kaip pagrindinio elemento stiprinant abipusį pasitikėjimą, vertinimo klausimas.

CEPEJ įtvirtinti mechanizmai yra sudaryti kaip naudingos gairės Europos Sąjungai vystant teisingumo vertinimo procesą. Todėl Europos Sąjunga galėtų visapusiškai pasinaudoti šiais sėkmingai sukurtais mechanizmais.

[...]

Trumpai apie CEPEJ

Prieš penkerius metus Europos teisingumo ministrų, Europos Tarybos Ministrų komiteto iniciatyva įsteigus Europos veiksmingo teisingumo komisiją (CEPEJ) buvo sukurta pažangi organizacija, tobulinsianti Europos teisingumo sistemų kokybę ir veiksmingumą, stiprinsianti abipusį pasitikėjimą ir teismo klientų pasitikėjimą šiomis sistemomis.

Dabar CEPEJ yra išskirtinė organizacija, vertinanti teisingumo sistemų efektyvumą ir teikianti konkrečius sprendimus dėl piliečiams teikiamų paslaugų efektyvumo gerinimo visoms Europos valstybėms. Ši organizacija dirba glaudžiai bendradarbiaudama su teismais, todėl jos veikla atitinka teisingumo sistemos kasdienę veiklą.

CEPEJ teisingumo sistemų vertinimo procesas

CEPEJ įdiegė lyginamuoju pagrindu pagrįstą teštinį teisingumo sistemų vertinimo procesą visose Europos valstybėse. Šis unikalus procesas Europoje suteikia galimybę atlikti detalią teisingumo funkcionavimo apžvalgą šiose srityse: valstybės išlaidos teisingumui, teisė į teisingumą, teismo klientai (teisės ir visuomenės pasitikėjimas), teismo struktūra, alternatyvūs ginčo sprendimo būdai, teisėjai, teismo personalas, teisingas teismo procesas ir kita teismo veikla, prokurorai, teisėjų ir prokurorų statusas bei karjera, advokatai, teismo sprendimų įgyvendinimas, notariai, teismų reformos. CEPEJ ataskaita yra pagrindinė priemonė gilesnei analizei siekiant formuoti valstybės politiką teisingumo srityje.

Teisingumo sistemų vertinimas buvo remiamas 3-ojo Europos Tarybos valstybių ir vyriausybių vadovų susitikimo metu (Varšuva, 2005 m. gegužės mėn.) patvirtintame Veiklos plane. Šiame susitikime dalyvavo 47 Europos Tarybos valstybių (įskaitant ir 27 ES valstybes) atstovai.

CEPEJ jau atliko tris vertinimus, kurių rezultatas yra trys detalios ataskaitos dėl teisingumo sistemų funkcionavimo 45 Europos valstybėse. Paskutinė ataskaita buvo paskelbta 2008 m. spalio mėn., kitą ataskaitą planuojama paskelbti 2010 m.:

- CEPEJ sukūrė unikalią mokslinę metodologiją, kuri leidžia rinkti ir apdoroti gausią informaciją apie teisingumo sistemas; turėdama tiek patirties CEPEJ gali pateikti aiškius, stabilius ir pagrįstus duomenis;
- valstybių narių politikai ir praktikuojantys teisininkai teismuose naudojami CEPEJ ataskaita;
- ataskaita yra svarbi priemonė stiprinti abipuses žinias apie teisingumo sistemas ir abipusį praktikuojančių teisininkų pasitikėjimą.

Teisingumo sistemų vertinimo procesas yra išskirtinis savo vertinimo objektų ir valstybių skaičiumi. Šiuo procesu siekiama palaipsniui apibrėžti pagrindinius kiekybinius ir kokybinius rodiklius (Europos teisingumo rodiklius), kurie būtų nuolat kaupiami ir vienodai apibendrinami visose Europos valstybėse, rasti bendrus teismų veiklos kokybės ir efektyvumo vertinimo rodiklius, įskaitant situacijos raidos vertinimą tam tikru laikotarpiu.

Ši ataskaita siūlo politikams, praktikuojantiems teisininkams, mokslininkams Europos teisingumo sistemų apžvalgą. Ataskaitoje skaitytojas gali rasti lyginamąsias lenteles su komentarais, kurios padeda lengviau suvokti teisingumo sistemų funkcionavimą, pagrindines tendencijas, nustatyti problemas ir nukreipti valstybės politiką į teisingumo sistemų klientams siūlomų paslaugų kokybės, teisingumo ir efektyvumo tobulinimą.

Europos teisingumo sistemų ataskaitoje be apžvalgos pateikiama išsami CEPEJ analizė konkrečiais klausimais, pvz., teisė į teisingumą, teisingumo išlaidos, teismo sprendimų vykdymas, teismo struktūra.

2008 m. ataskaitą galima rasti internete

www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp?

Teismų laiko valdymo studijų centras SATURN

CEPEJ yra įsteigusi nuolatinę Europos teismų procesų laiko terminų stebėjimo instituciją – SATURN centrą. Informacija apie teismo proceso trukmę yra pagrindinis abipusio pasitikėjimo tarp teisingumo sistemų, teisininkų ir Europos teismų klientų elementas.

Priėmus Teismų laiko valdymo gaires, nustatančias bendras taisykles dėl teismo procesų terminų ir bylų valdymo, taip pat bendras taisykles teismo veiklos vertinimui, SATURN centras siekia nustatyti

nuolatinės informacijos apie atitinkamų bylų nagrinėjimo terminus rinkimo ir jų raidos analizės priemonės.

Šis mechanizmas yra bandomas valstybių narių pilotiniuose teismuose ir palaipsniui bus diegiamas kiekvienos Europos valstybės atitinkamuose teismuose.

Žiūrėti: www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/delais/default_EN.asp

Būtinybė nustatyti CEPEJ ir ES teisingumo vertinimo mechanizmų sąveiką

Europos Komisija, Europos Parlamento sekretoriatas ir ES Tarybos sekretoriatas yra nuolat kviečiami dalyvauti CEPEJ susitikimuose. Keletas jungtinių ES ir CEPEJ iniciatyvų buvo sėkmingai įgyvendintos (pvz.: Europos civilinio teisingumo diena, Europos apdovanojimas „Krištolinės teisingumo svarstyklės“).

EB vicepirmininkas Žakas Baro (Jacques Barrot), kaip ir jo pirmtakas Frankas Fratini (Franco Frattini), ne kartą pabrėžė sąveikos tarp CEPEJ veiklos ir ES valstybių narių poreikio stiprinti abipusį pasitikėjimą būtinybę.

2008 m. vasario 8 d. EB komunikatu sukurtas Teisingumo forumas tapo CEPEJ partneriu: „Labai svarbu, kad ES ir Europos Tarybos veikla derėtų ir nesutaptų su CEPEJ atliekamu darbu. Komisija turėtų toliau bendradarbiauti su CEPEJ ir galėtų imtis bendrų iniciatyvų siekiant gerinti teisingumo kokybę ir stiprinti abipusį pasitikėjimą. Forumas prisidės prie tokio bendradarbiavimo, pvz., pasinaudodamas CEPEJ darbo rezultatais ir konstruktyviai dirbdamas su CEPEJ.“

Tai atitinka ir Europos Sąjungos ir Europos Tarybos 2007 m. gegužės mėn. pasirašytą Supratimo memorandumą, kuris kviečia glaudžiai bendradarbiauti Europos Tarybą ir ES žmogaus teisių ir lygybės įstatymų srityje, įskaitant teisingumo klausimus ir CEPEJ.

Po neformalios ES teisingumo ir vidaus reikalų ministrų konferencijos, vykusios Prahoje 2009 m. sausio mėn., Olandijos teisingumo ministerija pasiūlė inicijuoti teisės viršenybės vertinimą (angl. „*Rule of law evaluation*“) 27 ES valstybėse. Olandijos pasiūlymas remiasi CEPEJ mechanizmais.

Be to, Europos Parlamento rekomendacijos projektas (Pagano ataskaita) dėl ES baudžiamojo teisingumo srities vystymo aiškiai nurodo, vengiant dubliavimosi, CEPEJ kviesti ES dalyvauti vertinant teisingumo sistemas ir skatinti egzistuojančių vertinimo sistemų sąveiką.

Siekiant efektyvumo, patikimumo ir nuoseklumo Europos Sąjunga turėtų visapusiškai naudotis CEPEJ sėkmingai sukurtais mechanizmais:

- Stokholmo programoje nagrinėjant teisingumo vertinimo klausimą galėtų būti aiškiai įtvirtintas glaudaus bendradarbiavimo su CEPEJ reikalavimas;
- reali partnerystė galėtų būti sukurta tarp EB ir CEPEJ diegiant ES vertinimo mechanizmą, įskaitant CEPEJ atlikto vertinimo proceso rezultatų naudojimą bei numatant galimybę EB kreiptis į CEPEJ dėl tam tikrų analizių atlikimo pagal specialius ES poreikius.